SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. CI. No. 81. JERSEY CITY and NEW YORK. FRIDAY, APRIL 29, 1994. CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. П'ЯТНИЦЯ, 29-го КВІТНЯ 1994. Ч. 81. РІК CI.

ВІДЗНАЧЕНО ВОСЬМУ РІЧНИЦЮ КАТАСТРОФИ В ЧОРНОБИЛІ

Київ (УНІАР). — Тут у вівторок, 26-го квітня ц. р., відбулося скорботне віче, присвячене восьмій річниці катастрофи на Чорнобильській Атомній Електростанції (ЧАЕС). Віче відбулося біля музею Чорнобиля і в ньому взяли участь Президент України Леонід Кравчук, голова Верховної Ради Іван Плющ та інші офіційні особи.

Вшанувавши пам'ять загиблих жертв чорнобильської катастрофи, учасники віча закликали не забувати про живих. Президент Кравчук зазначив, що держави, яка підклала чорнобильську міну, вже немає, а вся відповідальність і ввесь тягар за наслідки вибуху на ЧАЕС впали виключно на молоду українську державу, яка не має ні грошей, ні досвіду, але народ її робить усе можливе, щоб побороти це лихо.

Активісти організації „Ґрінпіс" підняли напис „Президенте, зупиніть Чорнобиль негайно!". За даними „Ґрінпіс" в наслідок вибуху на ЧАЕС та її ліквідації в Україні вже померло 8,000 людей і 5 мільйонів громадян продовжують жити в радіяцією забрудненій зоні. Міністерство Охорони Здоров'я оприлюднило дані, що число випадків захворювання на рак щитовидної залози у дітей, у десять разів перевищує доаварійний рівень. Смертність зросла на 6.6 відс. Представники „Ґрінпіс" поставили на Софійській площі тимчасовий пам'ятник жертвам чорнобильської катастрофи і провели там віче. Пам'ятник споруджений Валентином Раєвським і нагадує саркофаг над реактором і водночас прадавнє поховання — курган.

Благодійну акцію „Біль Чорнобиля" провела державна адміністрація Подольського району Києва. На численних зібраннях в інших реґіонах України промовці зазначали, що саркофаг-2 коштуватиме 2 біл. дол., яких невідомо де взяти, а тим часом саркофаг-1 руйнується і загроза для населення не зникла. На вимоги негайно закрити ЧАЕС, Президент України відповів, що Україні потрібна атомна енерґетика, але вона має бути безпечною. Молода українська держава покищо не може обійтися без атомової енерґії. На жаль, атомові реактори не можна вважати цілком безпечними і науковці всього світу вимагають зменшити їх число. Не зважаючи на катастрофу в Чорнобилі і на Трьохмильному острові в ЗСА, у різних країнах і далі діє багато ядерних реакторів. З них найбільше у ЗСА — 110, у Франції — 55, у країнах СНД — 46, в Японії — 39, у Німеччині — 24, у Канаді — 18, у Швеції — 12, в Еспанії — 10, Південній Кореї — 9.

З огляду на енерґетичну кризу немає змоги негайно зупинити ЧАЕС, пояснив заступник прем'єр-міністра України Валерій Шмаров на черговій конференції Міжнародної аґенції з питань атомної енерґетики (МАГАТЕ) у Відні 22-го квітня. Зупинити ЧАЕС та інші реактори такого типу, за словами Шмарова, можна буде тільки при підтримці світової громадськости.

З нагоди восьмої річниці чорнобильської катастрофи, уряд Японії передав Україні найсучасніше медичне обладнання вартістю понад 2 міл. дол. Надійшло в Україну медичне обладнання також і від Міжнародного Червоного Хреста, вартістю 3 міл. дол.

У Києві відбудеться балетний конкурс

Київ. — Тут на сцені національної опери від 16-го до 23-го червня проходитиме 1-ий Міжнародний конкурс балету ім. Сержа Лифаря, покликаний сприяти зміцненню та поширенню міжнародних культурних зв'язків України із закордонними діячами культури та країнами.

Запрошується до участи у цьому конкурсі артистів балету оперових театрів та учнів хореографічних навчальних закладів ЗСА та інших країн.

У справі інформаційних матеріялів та анкет для учасників конкурсу слід звертатися до Виконуючого обов'язки постійного представника України до ООН В. Хандогія, тел. (212) 535-3418, факс (212) 288-5361.

ПРИЗНАЧЕНО ПОВТОРНІ ВИБОРИ ДО ПАРЛЯМЕНТУ УКРАЇНИ

Київ (УНІАР). — Тут 25-го квітня Центральна виборча комісія призначила повторні вибори до Верховної Ради України на 24-го липня 1994 року. Повторні вибори відбудуться у 112 виборчих округах, де в березні-квітні не вдалося обрати депутатів України. Здійснюватимуть ці додаткові вибори до Верховної Ради окружні та дільничні виборчі комісії в існуючому складі.

Стало також відомо, що Президія Верховної Ради України постановила розпочати працю сесії парляменту 13-го скликання 11-го травня.

Дата виборів Президента покищо не змінена і різні політичні об'єднання висувають на цей пост своїх представників.

На найвище державне становище вже висунуто таких відомих державних діячів як Леонід Кучма, Олександер Мороз, Петро Симоненко, Володимир Лановий, Іван Плющ, Віктор Пинзеник. Останнього висунули збори виборців Полтавщини, а лідер Соціялістичної Партії України О. Мороз 22-го квітня вже й зареєструвався як перший кандидат на Президента України.

В УКРАЇНІ РОЗПОЧИНАЄТЬСЯ БОРОТЬБА ЗА ПРЕЗИДЕНТУРУ

Київ (УНІАР). — Тут у п'ятницю, 22-го квітня, Президент України Леонід Кравчук після сесії Верховної Ради зустрівся з журналістами на майдані перед будинком парляменту і відповів на їхні запитання. Він висловив надію, що у чергових виборах парлямент буде обраний, якщо не цілком, то 430—440 депутатів і це — достатньо, щоб він функціонував. На запитання про долю Чорноморської фльоти, Президент відповів, що в разі серйозних ускладнень, доведеться знову зустрітися президентам двох держав. Останні події в Одесі засвідчили, що поділ Чорноморської фльоти відкладати не можна. Коли в загонах є і російські, й українські моряки, то невідомо, чий це загін. „Не можна далі затягувати. Ті, хто не розуміє цих деталів, сприяють загостренню ситуації", — сказав Президент Кравчук.

В той час, коли Л. Кравчук відповідав на запитання журналістів на площі біля парляменту, Іван Плющ влаштував пресову конференцію в приміщенні постійних комісій Верховної Ради. Він повідомив, що вважає вибори Президента у червні потрібними і що сам він кандидуватиме на Президента. Проблему розподілу Чорноморської фльоти І. Плющ пов'язав з виконанням договору про нерозповсюдження ядерної зброї: „ви нам кораблі — ми вам ракети". Щодо можливого збільшення уповноважень Президента, Плющ відповів що далі їх збільшувати вже нема куди. „Хто бажає працювати — шукає засоби, а хто не бажає — шукає причини", — сказав Плющ і висловив певність, що виконавча влада має бути зосереджена в одних руках. Своєю найбільшою поразкою у Верховній Раді екс-спікер вважає ухвалення закону про вибори.

В суботу, 23-го квітня стало відомо, що в Донбасі на шахті ім. Абакумова збори виборців висунули І. Плюща на становище Президента України. Таке ж рішення ухвалили виборці черкаського приладобудівного заводу, підприємств споживчої кооперації міста Запоріжжя, Хмельницького інституту прикордонних військ і виборці борзнянського заводу „Квадр" на Чернігівщині.

Зустрілися українські депутати Групи „Центр"

Київ (УНІАР). — Тут у понеділок, 25-го квітня, відбулася зустріч новообраних депутатів України з ініціятором і координатором робочої депутатської Групи „Центр" В. Дурдинцем.

Учасники зустрічі ухвалили звернення до народних депутатів України, у якому сказано, що депутатська Група „Центр" — це група конструктивної центристської орієнтації і що ситуація в парляменті вимагає від незалежних депутатів об'єднатися в депутатську групу центристського напряму. Однією з причин формування Групи „Центр" стало і те, що з 338-ох депутатів, 170 не належать ні до одної з партій. Бажання стати членами Групи „Центр" виявило близько 30 депутатів, в тому числі Іван Плющ, Микола Жулинський, Ігор Юхновський, Володимир Пилипчук, брати Василь і Михайло Костицькі, Роман Шпек та інші.

Група „Центр" хоче стати ініціятором конструктивної праці та взяти активну участь у формуванні керівних органів парляменту та Уряду, про що вже підготовила 54 документи. Першочерговими В. Дурдинець назвав дві групи питань: економічні та боротьба із злочинністю.

У Піттсбурґу відбудеться конвенційний концерт УНСоюзу

Танцювальний ансамбль „Полтава".

Піттсбурґ (Г. Колесса). — В пошану 100-ліття Українського Народного Союзу та у зв'язку з 33-ою Конвенцією УНС тут у суботу, 7-го травня, проходитиме фестиваль-концерт української музики і танцю, спонзорований УНСоюзом. Святкування відбудеться у Беллфілд авдиторії, кемпус Піттсбурзького університету, напроти каплиці Гейнз, початок о год. 7:30 вечора. Участь братимуть: чоловічий хор „Прометей" з Філядельфії та український танцювальний ансамбль „Полтава" з Пенсильванії і „Каштан" з Огайо.

Заснований в 1962 році, український чоловічий хор „Прометей" з Філядельфії поширював українське мистецтво по ЗСА та Европі — у Англії, Франції, Голляндії, Німеччині. Він виступив на Міжнародному хоровому фестивалі в Монтро, Швайцарія, де був першим

(Закінчення на стор. 4)

ВИСТАВКА В. СКРИПКИ ПРОДОВЖЕНА

Ню Йорк. — З уваги на велике зацікавлення мистецькою виставкою Валерія Скрипки у мистецькій ґалерії „Хризанта" в Ню Йорку, виставка буде продовжена до 7-го травня.

СЕРБИ ВІДВЕЛИ АРТИЛЕРІЮ З-ПІД ҐОРАЖДЕ

Сараєво. — Автомобільна колона з 80 тоннами гуманітарних вантажів у вівторок рано, 26-го квітня, прибула в Ґоражде. Це було за день до закінчення терміну ультиматуму НАТО сербам про відведення своєї артилерії на 20-кілометрову віддаль від центру міста.

Державний секретар ЗСА Воррен Кристофер повідомив з Лондону, що серби не поспішають з відведенням своєї артилерії на вказану віддаль. Представник ООН в реґіоні Ерік Шаперон повідомляє, що серби в цілому виконують обіцянку. За його словами, вони вже вивели з околиць міста значну частину своїх озброєнь.

Політичні коментатори підкреслюють, що виводячи при аналогічних обставинах важку артилерію з-під Сараєва, серби також не проявляли особливої поспішности, і питання про те, чи вдасться їм уникнути бомбардувань НАТО, залишалося невиясненим аж до закінчення терміну ультиматуму.

Згідно з умовами останнього ультиматуму, в неділю, 24-го квітня, серби повинні були очистити трикілометрову зону навколо Ґоражде, а потім приступити до відведення своїх позицій на 20-кілометрову віддаль. За словами Е. Шаперона, у трикілометровій зоні сербської артилерії вже нема.

Із Ґоражде продовжується евакуація поранених. У середу звідси були доставлені на гелікоптерах в Сараєво ще 83 особи, які потребують негайної медичної допомоги. Французькі і англійські пільоти виявляють незадоволення тим, що сповільнюють їх працю, вимагаючи, щоб гелікоптери, перед тим як взяти курс на Сараєво, приземлювалися на сербському контрольно-пропускному пункті людей, які є на гелікоптері.

Представник французького міністерства закордонних справ повідомив, що французькі пільоти дістали розпорядження не виконувати вимоги сербів.

В ПАР проходять вибори

Йоганнесбурґ, ПАР. — В Південно- Африканській Республіці почалися перші в її історії загальні демократичні нерасові вибори. Нелсон Мандела, який, як виглядає, буде першим чорним президентом країни, назвав цей день „зорею волі" і закликав спільноту „не дати жменьці вбивць вкрасти демократію". Він мав на увазі терористичні акції, які протягом останніх тижнів мали місце в багатьох великих і малих містах країни. У зв'язку з цим на виборчих дільницях тепер вартують понад 100,000 поліціянтів і вояків — удвічі більше ніж плянувалося до здійснених білими радикалами диверсій.

Населення Південно-Африканської Республіки вибирає Національну асамблею, яка налічуватиме 400 законодавців, і Сенат у складі 90 депутатів. Спостерігачі передбачають, що вибори дещо затягнуться, оскільки зулюська партія Інката прийняла рішення взяти у них участь буквально напередодні.

З чорного селища Катлегонг надійшло повідомлення, що місцеві мешканці перевернули і спалили два вантажні авта, які везли потрібне для проведення виборів устаткування. У селищі Сеттлерс, де проживає біла громада, радикально наставлені елементи заблокували громадський центр і заявили, що в їхньому районі вибори не відбудуться.

Ті, хто голосує, висловлюються в тому сенсі, що після виборів у країні припиниться ворожнеча. Однак багато хто стверджує протилежне, вважаючи, що ці вибори є кроком до громадянської війни.

Всього у виборах мали б взяти участь 23 мільйони громадян. Очікується, що очолюваний Н. Манделою Африканський національний конгрес дістане 60 відсотків голосів. Віцепрезидентом, скоріше за все, стане теперішній президент Фредерік де Клерк. Його партія розраховує на 20 відсотків голосів. Третьою силою в парляменті буде зулюська партія Інката. Крім них, за місця в парляменті змагаються ще Фронт свободи, який об'єднує білих консерватистів і має своєю метою створення власної держави на території ПАР, та чорний Панафриканський конгрес.

У СВІТІ

ЯК УЖЕ ІНФОРМОВАНО, незгоди в питанні про поділ Чорноморської фльоти між делеґаціями Росії та України привели до того, що російська сторона відмовилася продовжувати переговори. В понеділок, 25-го квітня, міністер оборони Росії Павел Ґрачов заявив у Москві на пресовій конференції, що, на його думку, протягом найближчих двох років не буде досягнуто домовлення про поділ фльоти. В неуспіху переговорів міністер П. Ґрачов звинувачує українську сторону — нібито вона, запропонувавши спільне базування військово-морських сил обох країн у Севастополі, порушила попередню угоду між президентами Росії й України.

ПРЕЗИДЕНТ ПОЛЬЩІ Лех Валенса, під час офіційної дводенної візити до Вільнюсу, підписав з литовським президентом Альґірдасом Бразавскасом договір про дружбу і співробітництво. Коментуючи цю подію, А. Альґірдас підкреслив, що „зроблено важливий крок, який цілком відповідає духові часу". Зі свого боку, Л. Валенса висловив надію на те, що „поляки і литовці добре скористаються з цієї можливости і будуватимуть свої дружні стосунки згідно з европейськими стандартами". Договір підписано на 15 років і він має на увазі всі ділянки взаємин між двома країнами, в тому числі становище національних меншин: литовської в Польщі, польської — в Литві.

В ДАМАСКУ ВІДБУЛИСЯ переговори президентів Сирії і Ливану. Вони випрацювали спільну політичну лінію щодо арабсько-ізраїльських переговорів. Спостерігачі передбачають, що відтепер обидва лідери будуть узгоджено наполягати на повному виведенні ізраїльських військ з окупованих сирійських Голянських пагорбів і південного Ливану.

АМЕРИКА ПОПРОЩАЛАСЯ З Р. НІКСОНОМ

Труна з тлінними останками Р. Ніксона під час похоронних відправ.

Йорба Лінда, Каліфорнія. — У середу, 27-го квітня, в цьому невеликому містечку, де 9-го січня 1913 року народився Ричард Мілгавс Ніксон, відбувся похорон. Тіло 37-го президента ЗСА було поховане о 3-ій годині по полудні (за часом Східнього побережжя) поряд з могилою його дружини Патриші Ніксон, яка померла торік. Обидві могили розташовані в кількох кроках від невеликого дерев'яного будинку, побудованого батьком Ричарда. В цьому домі Р. Ніксон прожив до дев'ятирічного віку.

81-річний Р. Ніксон помер від виливу крови у мозок у п'ятницю увечорі, 22-го квітня, у мангеттенській лікарні в Ню Йорку. У заповіті він заборонив ховати його у Вашінгтоні, а також влаштовувати церемонію Панахиди в ротонді Капітолю. Однак його тіло було доставлене у Каліфорнію зі всіми почестями, які належаться голові держави і головнокомандуючому збройними силами ЗСА.

Прощання з 37-им президентом відбулося в будинку меморіяльної бібліотеки Ніксона. Щоб попрощатися останній раз з Ніксоном в середу вранці, 27,000 осіб простояли під дощем цілу ніч, а черга розтягнулася на п'ять кілометрів.

На похорон Р. Ніксона прибули президент Билл Клінтон і Перша лейді та всі чотири експрезиденти — Джералд Форд, Джиммі Картер, Роналд Реґен і Джордж Буш з дружинами. Яка сказала пресовий секретар Б. Клінтона Ді-Ді Маєрс, Президент „вважає, що про життя Ніксона можна судити в цілому, а не по окремих моментах. Він служив суспільству майже 50 років, за які траплялося різне, але залишиться в історії за всю свою діяльність в цілому". Ці слова Б. Клінтон повторив коло труни покійного.

На похорон Р. Ніксона в Йорба Лінду з Вашінгтону прибуло п'ять літаків зі сенаторами і конгресменами, членами Адміністрації і колишніми співробітниками Білого Дому, які працювали там при Ніксоні. Чужинецькі гості прибули з 85 країн. „Ню Йорк Таймс" називає заступника прем'єр-міністра КНР Цзу Чжігуа і його російського колеґу Алєксандра Шохіна, а також колишнього прем'єр-міністра Великобританії Едварда Гіта, колишнього прем'єра Японії Тошікі Кайфу і колишнього ізраїльського президента Хаїма Герцоґа.

На похороні, коло труни покійного, виступили Генрі Кіссінджер — колишній секретар Державного департаменту в Уряді Р. Ніксона, Роберт Дол — лідер республіканської меншости в Сенаті, губернатор Каліфорнії Піт Вілсон, президент Клінтон і проповідник Біллі Ґреґем.

Вітатимуть О. Баюл, В. Петренка та Г. Змієвську

Іст Гановер, Н. Дж. — Координаційна Рада УККА стейту Ню Джерзі при співучасті Української Спортової Централі Америки і Канади влаштовують зустрічі з українськими першунами Олімпійських змагань — Оксаною Баюл, Віктором Петренком та їх опікуном, тренером Галиною Змієвською. Зустріч відбудеться у вівторок, 3-го травня, о год. 7-ій вечора в готелі Рамада, 130 дорога 10 захід в Іст Гановер. У програмі — товариська зустріч, привітання гостей і буфет. Вступ — 25 дол. від особи. За бажанням О. Баюл, весь дохід призначений на розбудову Центру фігурної їзди на льоду в Одесі.

Чеки, виписані на UCCA — Friends of NOCU (Національний Олімпійський Комітет України) слід висилати до 1-го травня на адресу: J Iwachiw, 387 Zion Rd., Neshanik Station, N. J. 08853.

Телефон (908) 369-5164. Від організацій та осіб, які бажають пожертвувати гроші на цю ціль, зголошення приймається до 1-го травня.

В АМЕРИЦІ

ВЕРХОВНИЙ СУД ЗСА у вівторок, 26-го квітня, пирішив не дозволити на ретроактивний розгляд судових справ пов'язаних із громадським законом з 1991 року, який відноситься до дискримінаційних потягнень базованих на статевих уподованнях. Голосами 8 до 1 схвалено, що згаданий закон відноситься тільки до справ, які наспіли після 21-го листопада 1991 року, коли то він ввійшов в життя.

У ВІВТОРОК, 26-ГО КВІТНЯ, ЗСА, Канада і Мехіко повідомили, що вони створили багатобільйоновий доляровий фонд для стабілізації валюти Мехіко та для захисту Мехіко від навали всесвітніх спекулянтів. Ядром цього фонду буде кредит на суму 6.7 біл. дол. в Центральному банку Мехіко, що гроші для нього дали ЗСА і Канада — два інші спільники Північно-американського вільного торговельного договору (НАФТА). На думку аналітиків, створення цього фонду вказує, що будь-які торговельні договори такого маштабу, як НАФТА не тільки тісно в'яжуть економіки цих країн, але також роблять їх відповідальними одні за одних.

SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holydays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні
(202) 347-UNAW (202) 347-8631 (факс)

Postmaster: Send adress changes to "Svoboda", 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Передплата на рік $40.00, на півроку $22.00, на 3 місяці-$12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси-$1.00
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda"

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали. Незамовлені матеріали повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.
За зміст оголошень Редакція не відповідає.

P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Ричард М. Ніксон

Ричард Мілгавс Ніксон — 37-ий з черги президент ЗСА, який 22-го квітня ц. р. помер у нюйоркському шпиталі на 81-му році життя. Перейшов до історії, як перший американський президент, який відвідав Пекін і Москву і як перший президент, який, обраний „лявінною більшістю" голосів та передчасно зрікся свого найвищого в цій країні становища, і як державний муж, який мав візію майбутнього та творив історію. Переможний у громадянській війні Китаю вождь комуністів Мао Дзедонґ, хотячи вийти з міжнародної ізоляції Китаю, передавав одним швайцарським журналістом запрошення Ніксонові приїхати до Пекіну. Ніксон виспав туди спершу у строго засекреченій місії свого державного секретаря Генрі Кіссінджера і згодом полетів туди сам та підписав у Китаї документ про „мирне співіснування" Америки з Китаєм. Щоб протидіяти паніці в Кремлі, що Америка заключила союз з Китаєм з вістрям проти Росії — Ніксон полетів до Москви, заперечив тій версії і завжди стояв на становищі, що не репресіями, а співпрацею можна добитися лібералізації режимів у комуністичних країнах. В останніх роках Ніксон одверто дораджував, щоб фінансовою допомогою Росії сприяти тамтешній демократизації, бо в протилежному випадку прийде там до влади реакція або вернеться комунізм, що буде нещастям і для Америки. Він був прихильний Україні і відвідав її.

З іменем Ніксона пов'язана так звана Вотерґейтська афера. Кілька особистих і партійних приятелів Ніксона рішили помогти виборчій кампанії республіканців і вламалися до головної квартири Демократичної партії у комплексі будинків у Вашінґтоні, званому Вотерґейт. Їх приловили, арештували і справа набрала великого розголосу. Ніксон не брав ніякої участи у тому пляні і його виконанні, але хотів приховати ту історію. Мав звичай усі свої розмови у так званому Овальному бюрі у Білому Домі записувати на стрічці. Демократична більшість у Конґресі започаткувала скаргу проти Ніксона за „порушення конституції" — так званий імпічмент. Верховний суд наказав Ніксонові передати Конґресові всі записи. На одній із них була записана його розмова з головою ФБІ, щоб той „не квапився" виявляти всі подробиці того нещасного влому. Це закопало Ніксона. Коли би він послухав був поради своєї дружини Патриші, щоб знищити всі ті записи, він би врятував себе, але він хотів зберегти їх для історії. Щоб не чекати засуду Конґресом — він зрікся президентури. Всі засоби інформації назвали те зречення „ганьбою". Та насправді не Ніксон опоганив себе, а опоганив себе американський політичний світ, що зацькував одного з найкращих своїх президентів. Це була тільки формальна причина „Вотерґейту", насправді це була пімста Демократичної партії за те, що Ніксон ще як конґресмен повів був кампанію проти інфільтрації большевицьких аґентів в американському державному апараті.

Коли Ніксон став приватною людиною та видав кілька своїх книжок — він зреґабілітувався в опінії широких кіл американського суспільства і насправді став дорадником своїх наступників у Білому Домі в закордонній політиці. Померла велика людина. Це зрозумів демократичний президент Билл Клінтон та правильно наказав на всіх державних будинках спустити прапор до половини щогли, а день похорону Ніксона проголосив — днем загальної жалоби в Америці.

РОЛЬФ ЕКЕВС, який керував спеціяльною комісією ООН в питаннях знищення іракської хемічної зброї і ракетної техніки, заявив, що Ірак „виконав усі вимоги міжнародної спільноти і це дозволяє полегшити чи взагалі скасувати економічні санкції, запроваджені проти цієї країни Організацією Об'єднаних Націй, в тому числі ембарґо на експорт нафти".

Микола Бараболяк

РОЗУМНЕ СЛОВО Ю. БАДЗЯ

„Не будьмо самовбивцями дарма!" — це наголовок есею Юрія Бадзя надрукованого у „Літературній Україні" з 7-го квітня ц. р. Це перша, на мій погляд, публікація на громадсько-політичні теми, де зміст не топиться у повені слів і фраз. Коли, висказавши це досадно, змісту за цента, а надрукованого за доляра. Хочу дати наче проспект того есею, бо шкода, щоб він прогув без відлуння. Майже кожне речення там вагоме, тож подати зміст есею нелегко. Постараюсь зробити за пунктами. Ось вони:

1. Економічна криза кидає темну тінь на процес українського державотворення, а навіть на саму ідею незалежности України. Існує неспівмірність між історичною вагомістю подій і політичних процесів та суспільним сприйманням їх; існує розрив між об'єктивною і психологічною дійсностями. Викінчується буття потужної ідеї комунізму; велич епохи очевидна. Та на те закривається вічі і підноситься крик, що все зле. Правда є багато зла, але це конечно переборювати без плачів і нарікань. Така дійсність була до передбачення.

2. Державотворенню України не дано ідеологічного і психологічного обдумання. А перехідний етап формування держави того конче вимагає. Без того народ утрачає моральну й історичну орієнтацію, верх беруть емоції; на перший плян виходить другорядне, а в сфері політики це атмосфера для демагогів й отаманів. Внутрішні вороги, підсилюючи економічні труднощі, перекладають відповідальність за скруту на саму державну незалежність України. На тому психологічному відтинку „демократи" не сповняють своєї ролі. Автор пише: „Основна частина демократів так захоплена боротьбою 'проти', що забули про 'за', що настав час будувати. Вина передусім Руху, відколи він перейшов на становище партії. Він критикує владу, з прицілом на перемогу у виборах... Це деструктивна опозиція. Вона творить у суспільстві атмосферу непогамованої конфронтації, неґативістську психозу, а в такій атмосфері влада деморалізується. Це приводить до хаосу й анархії. Бадзьо уважає, що заіснував був величний момент у державотворенні, коли, як вираз однодушности народу, і комуністи-номеклятурники 24-го серпня 1991 року піднесли (крім чотирьох)руки за повну незалежність. Це був вияв загальнонаціональної солідарности. Але „демократам", як Хмара, В. Чорновіл, С. Головатий, Л. Танюк, а навіть „ліберам", як В. Гриньов, цього було замало. Таким чином відштовхнено багато комуністів від співдії у державному будівництві. Вони побоюючись про свої інтереси еліти, насторожились до боротьби за ці інтереси. А без їхньої співучасти держави не збудувати.

3. Автор наводить те, що загальновідоме в політичних науках, а чого, на жаль, не всі ми хочемо зрозуміти: „Перемогти у національно-визвольній боротьбі і втримати свою державну незалежність може тільки такий народ, який будучи соціяльно розвинутим, має власну державнотворчу еліту — соціяльну і політичну. На початку 90-их років XX століття українська держава могла виникнути лише як держава „партократів", „комуністичної номенклятури; це була єдина наявна еліта, в руках якої була вся влада і впливи. Такою вона мусить і залишитися доти, доки в суспільстві не зформується нова соціяльна кляса — кляса вільних підприємців, широка верства приватних власників, до яких увійдуть, річ ясна, і номенклятурники. У цьому нема ніякого історичного ґанджу, чи несправедливости. Нова політична система завжди зачинається з зародження, тобто спочатку у старій системі з'являються паростки нового, які розростаючись, утворюють тріщини у моноліті панівної еліти. Такими паростками були у КПУ націонал-комуністи і 'демократична плятформа'".

Бадзьо уточнює це: „Цілком закономірно, що після розвалу СССР влада опинилась у руках 'номенклятури'. Іншого достатньо розвиненого кількісно і якісно, соціяльного і політичного середовища придатного до будівництва держави не було і досі немає. Щоб опанувати ситуацію демократів надто замало..."

4. Те, що каже Бадзьо таке просте і самозрозуміле. Одначе, ми не вміємо прийняти це як базу нашого політичного мислення і настанов. Революціонери, дисиденти, санскюльоти можуть звалити старе, але ніколи в історії не поклали фундаментів для нового і не створили сильної, стабільної держави. Колись королі і царі змобілізувавши еліти землевласників, бояр, чи юнкрів зуміли утвердити Великобританію, Росію, Німеччину чи Польщу як держави. Щойно створивши свою еліту, клясу номенклятурників, большевики надали Росії статус стабільної держави, навіть імперії. Це прикро сказати, але, звичайно, ті що жертвували життям для будучого, не збирають особисто овочів своєї посвяти. В Польщі і на Литві надають далі тон і напрям державотворенню номенклятурники. Вони репрезентують там „владу".

5. Нема нині монархів, які, як стійка „влада", творили б центр довкола якого колись формувались держави і нації. Такий центр-владу, символ процесу державотворення, треба було на Україні створити. Леонід Кравчук дістав у всенародних виборах понад 60 відс. голосу народу. Тож коло кого іншого як не довкола нього, мав би відбуватися державоформуючий процес України? Кравчук перебрав цю ролю, яку у 1917 році намагався сповнити гетьман Скоропадський, а колись виконували монархи.

Очевидно сам Президент цієї ролі сповняти не міг, то довкола нього постала „партія влади". Так зве дехто цю групу, хоч на ділі це не „партія", а в потребі влада сама, єдині її суть і зміст покищо. Ось що про те пише Бадзьо: „Ніяка держава не може в її зачатках утвердитися і ефективно працювати, доки не має такої влади, бо вона тоді символізує державу і є державою, хоч питання чи вона є теж уосіблення національного суверенітету". Не так у вже устабілізованих державах. Там звичайно одна партія, чи їх коаліція, при владі, а друга в опозиції. Опозиція існує там до партії при владі, яка перемогла в останніх виборах. Нинішня демократична опозиція до влади у Києві, це опозиція до самого державного механізму, який щойно твориться, а тому така опозиція — це не політична опозиція, а посуті опозиція проти існування держави. Хто з демократів організує нині таку опозицію, то й бере надто поважний риск.

Ось як це прецизує Бадзьо: „В Україні ще не закінчився процес установлення держави, ще не зформувався державний механізм існування нації, ще не відбулося розмежування між цим механізмом а політичними силами, що ведуть політичну боротьбу між собою. Тому в умовах України намагання повалення 'партії влади' означає практично повернення до періоду загально-суспільного вибору: Незалежности, чи союзу з Росією..." Квестіонувати леґітимність цієї влади, то підважувати леґітимність державного статусу України. Під цю пору, на думку Бадзя, повинна існувати тільки „партія влади" й опозиція до неї: всі демократичні групи повинні стояти за Кравчуком і іншими націонал-комуністами (сьогодні — на думку Бадзя — вже націоналістами), в опозиції мали б бути комуністи-імперіялісти та комуністи-реформатори (соціялісти). Сьогодні справжні опозиціонери — це опозиція проти курсу на ринкові реформи і розбудову неунітарної національної держави, та якоїсь федерації, як бажає Кучма. Сьогоднішня „партія влади" і т. зв. опозиція, представником якої слід уважати В. Чорновола (про якого автор не висловлюється позитивно) повинна йти рука-в-руку проти дійсної, реальної опозиції, опозиції проти незалежного статусу України. Ця опозиція — це номенклятура, яка чи під знам'ям КПУ, УСП чи Селянської Партії захитує незалежність України, хоч голосувала (з виімком чотирьох) за її незалежність.

6. Л. Кравчук відіграв, на думку Бадзя, епохальну ролю у державотворенні України, бо він „умів іти у рівень з часом, не випереджаючи події, вести корабель історії, керуючись стратеґічними розрахунками. А це справа великої ваги з уваги на загрозу від Росії". Бадзьо уважає ситуацію в Україні надзвичайно небезпечною. Стаття написана з інтенцією переконати громаду, що наразі не повинно бути зміни на пості Президента України, бо кращого кандидата на овиді нема. Бадзьо признає, що Кравчук виявив деяку нерішучість та хиткість і наче заламався був духово на деякий період. Це не диво, бо він був під величезним тиском; але останніми часами зібрався до купи. В есеї є більш інтенсивних і цінних думок автора, але не будемо видовжувати цієї таттейки. Хочу тільки підкреслити, що цей есей — це в моїх очах перше в Україні політично грамотне синтетичне охоплення ситуації, де є арґументи замість пустослів'я, а фразеологія не топить змісту. Як старий професор політичних наук — у мене бажання покласти під нею оцінку: дав би їй „Ей-плас", коли б в ній ще не деякі залишки підсовєтської манери писання, хоч невеличкі. Тож заслуговує тільки на „Ей".

Степан Яворський

Вісті з Оттави

Старанням Інституту центральних і східньоевропейських студій Карлтонського університету в Оттаві відбувся симпозіюм, у четвер 14-го квітня, на тему „Висліди виборів до Верховної Ради України". В симпозіюмі брали участь: проф. А. Чандлер (Карлтонський університет), проф. Ю. Прозоров (колишній дорадник голови Верховної Ради Криму, Багрова), який тепер викладає у Карлтонському університеті, проф. Богдан Боцюрків, політолог з Карлтонського університету, проф. Теофіль Кіс, політолог з Оттавського університету і проф. Д. Арель, з університету МекҐіл в Монтреалі.

Першим виступив проф. Прозоров, який підкреслив, що колишній голова Верховної Ради Криму, Багров, був єдиним кандидатом на пост президента Криму, який був за тим, щоб Крим залишився частиною України. Проф. Прозоров розділяє погляд Багрова. Він рівно ж звернув увагу на надмірну численність кандидатів до Верховної Ради України, поділивши їх на три групи, вживаючи боксерську термінологію — кандидати легкої, середньої і тяжкої ваги. Після цього він схарактеризував всі три категорії, зазначуючи, що лише третя група, тобто кандидати тяжкої ваги, мали шансу бути вибраними до Верховної Ради.

На думку доповідача, представники політичних партій і представники індустріяльних і фінансових підприємств матимуть велике число депутатів у новому парляменті. Він звернув увагу на те, що лише два ідеологічні табори, прокомуністичний і пронаціоналістичний, мали ширшу суспільну базу. Прокомуністичний табір мав, крім того, доволі сильні фінансові ресурси, використовуючи старий партійний капітал. Доповідач сказав, що прокомуністичний бльок буде стреміти до економічної і політичної співпраці з Росією, а пронаціоналістичний — за цілком незалежну політику в усіх ділянках державного життя. Група Кучми і Гриньова, яка пробувала проповідувати політику, зближену до поглядів прокомуністів, не мала великого успіху у виборах.

Другим доповідачем був проф. Богдан Боцюрків. Він пояснив, що попередній парлямент України не лише не зумів погодитися на проєкт нової конституції для держави, але, одночасно, прийняв такі скомпліковані закони про вибори, які ледве чи дозволять вибрати парлямент, з яким держава зможе функціонувати. Доповідач також згадав про таємниче зникнення голови секретаріяту Народного Руху України, Бойчишина, якого, мабуть, викрали політичні противники Руху і який вже, мабуть, не живе. Проф. Боцюрків також згадав про деякі зловживання під час виборів, одначе, не настільки поважні, щоб вплинути на остаточний вислід голосування.

У результаті повторних виборів 10-го квітня приблизно 120 комуністів і їх прихильників було вибрано до Верховної Ради, як також приблизно 65 членів з національно демократичного бльоку. Депутати правобережної України, головним чином обстоюватимуть повну незалежність України. Лівобережні депутати будуть фаворизувати тіснішу співпрацю з Москвою. Серед демократичних депутатів є декілька членів крайньо націоналістичних партій, таких як Конґрес Українських Націоналістів, Української Національної Самооборони і Національної Асамблеї.

Новий парлямент, — сказав проф. Боцюрків, — не буде, мабуть, багато більш успішним від попереднього. Мало є виглядів на те, що він погодиться на радикальні реформи. Сподівання Президента Кравчука, що вибори затягнуться на декілька місяців, та що він зможе урядувати за допомогою президентських декретів також не здійснилися. Вибрано достатово велику кількість депутатів, щоб установити кворум у новому парляменті.

Не менш песимістичні погляди на вислід виборів має Теофіль Кіс, професор політичних наук Оттавського університету. Він сказав, що після трьох років незалежности, Україна надалі залишилася в основному напівструктурною державою зі слабо розвинутими громадськими установами. Україна не встигла розвинути національної індентичности гідної довір'я. Наслідком цього є економічна і політична криза. Доповідач критикував виборчі закони, метою яких було забезпечити вибір старої номенклятурної кляси. На думку проф. Кіса, наслідком виборів можна сподіватися збільшення дестабілізаційного реґіоналізму і розриву країни між Сходом і Заходом.

(Закінчення на стор. 3)

Петро Часто

ЧИ МАЄ МАЙБУТНЄ НАША МОВА В АМЕРИЦІ?

III

Ще один лист — від групи українців з Миколаєва: „Відчувши безкарність і повну 'свободу' та анархію, яка під виглядом демократії панує в нашій країні, комерційні структури телебачення в Україні відверто зневажають інтереси держави та культурного відродження народу... Внаслідок цього, а також внаслідок пропаганди на екранах низькопробної комерційної американської кінохалтури з культом насильства, сексу, вбивств, комерційні канали масовано русифікують Україну, насаджують аморальність та зневагу до народних традицій, моралі, культури"...

А теперішнє провідництво? Коли журналісти запитали Президента Л. Кравчука, якою мовою він розмовляє вдома, він відповів, що коли йдеться про важливі політичні події, то — російською. Українською, бач, годі висловити думки про „важливі політичні події".

Болітимуть читачів ці слова, болять вони і мене: дуже глибоко горкнулася нас, українців, деґрадація. Дожилися ми до того, що вже навіть зовнішній світ починає занепокоюватися, що наша мова може пропасти назавжди, і від цієї втрати людство відразу збідніє. Сучасний чесько-американський філолог Їржі Марван, виступаючи на Другому міжнародному конґресі україністів, підкреслив, що „обов'язок української мови буде передусім духовно-екологічний: вона повинна служити надійним, чистим середовищем, в якому зможуть рости та розвиватися люди й народ не як технологізовані тварини (чи на марксистський чи на капіталістичний кштапт), а як найкращий скарб, що світові дарував Бог". Ї. Марван каже про нашу мову: „...вона повинна стати". Повинна, але може й не стати, якщо український національний організм позбудеться запобіжного ресурсу, системи-дубль, яка перебирає на себе всі життєносні функції, коли головній системі загрожує смертельна небезпека. Відомий такий експеримент: коли людське тіло всуціль зафарбувати олійовою фарбою, то дихання легенями не рятує, бо вилучено систему-дубль — дихання мініятюрними отворами на всій площині тіла.

Протягом усього XIX сторіччя таким запобіжником, такою системою-дубль була західня українська діяспора. Боже, як хочеться ствердити: була, є і буде! Та чи хтось спростує той тривожний факт, що головна праця в українських громадах сьогодні тримається на похилих плечах? Багато славних починів та інституцій в організованому громадському житті, що давали кожному українцеві почуття певности і сповнювали самоповаги за своє, кровне, за його достойні висліди, ще ніби живуть і діють, та радше як символи, непомітно переходячи з дійсности в категорію історії. Так воно завжди й стається: або все щезає під попелом часу, або люди отямлюються і чинять йому свідомий опір — й тоді, тільки тоді час перестає бути всеперемагаючим.

Та є тут ще й інша обставина — цілком позитивна, одначе з несподіваними для діяспори наслідками. На щастя, вона вже потрапила в поле зору небайдужих до життя людей, тому є якась надія, що ще не все пропало. Ряд наших видань („Церковний вісник", „Наш голос" та ін.) вмістили п. з. „Україна і ми" доповідь Юрія Савицького на 3-ій конвенції УАКради. Давно я так не хвилювався, як читаючи цю по-чоловічому мужню, мудру, засадничу річ. Небагатослівно, однак дуже точно пояснює він, який психологічний парадокс спіткав американську українську діяспору. Вона жила напруженим, повнокровним, цілеспрямованим життям до 24 серпня 1991 року — дня, коли Україна проголосила свою державну незалежність. Відтоді всі, хто доти рідним краєм лише снив, лявіною кинулися до нього, несучи хто що міг — гроші, медицину, одяг, харчі, знання і нові ідеї — все до решти, в гарячці патріотизму забувши про самих себе і про святі обов'язки щодо дітей, а особливо щодо внуків. „Щоб допомогти Україні, — пише Ю. Савицький, — ми мусимо перше самі бути сильні і здорові, не тільки нині, але також завтра... На це нам потрібно будувати фундаменти сильної української свідомости, добре зорганізованої громади і широкої фінансової та політичної сили... Гляньмо довкруги себе. Чому я, у 47-му році життя, є тут одним із наймолодших? Де є наша молодь? Де є ваші діти? Чи вони не є нам потрібні? Чи вони не є потрібні Україні?.. Чому у майже всіх наших організаціях є так тяжко притягнути молодих людей до співпраці і до проводу? Чому наша внутрішня політична сила і наша єдність є все розколена сварками поміж 'партіями', які вже давно повинні були завмерти? Чому? Чому? Говорімо про це!"

От я й кажу. Мене, як газетяра, непокоїть доля „Свободи". Подумаймо: саме з неї почався Український Народний Союз. І всі його провідники протягом цих ста років усвідомлювали загальногромадський сенс своєї праці, об'єднуюче, надпартійне, всеукраїнське значення газети. Я розмовляв з еспанцями, китайцями, поляками — всі групи в Америці мають свої загальноетнічні газети. Росіяни об'єднані значно слабше, ніж ми, але й вони мають одну сильну загальноросійську професійну газету — і їм її досить. Українці мають десятки різних газет і журнальчиків — переважно всі невисокої професійної якости, але фінанси і сили розпорошують цілком „якісно". Чи не краще мати одне українське видання на цілий Захід, але бездоганне, репрезентетивне, впливове? Лише загальноукраїнську газету можна зробити професійною, а лише професійна газета може мати традиції, й не просто вузькопартійні, але й творчі, інтелектуальні, елітарні. Лише в такій газеті може існувати спадковість, журналістичне вчительство й учнівство, яким тепер не може похвалитися жодна українська газета в діяспорі.

Тим часом „Свобода" може перестати бути щоденною — і вина ляже на всю громаду, а не на УНСоюз. Бо тут справді бракує логіки: газета ця надпартійна, загальноукраїнська, а дотації на її утримання беруться лише з кишені УНСоюзу. Найвищий час ходити містом з льозунґом на грудях: „Читачу, погодься платити за число „Свободи" трохи більше, аніж 6 центів!"

Відчуваю і власну провину — як учитель, учні якого не читають „Свободи". Але ж це вирішальною мірою залежить від батьків, а вони ж — чи читають? Годі за суботу до обіду навчити дитину мови, якщо вона її не чує вдома протягом тижня.

Має глибоку рацію Ю. Савицький: щоб допомогти здоров'ю України, діяспора передусім мусить дбати про власне здоров'я і власне майбутнє. Не знати, чим виміряти обсяг допомоги прабатьківському краєві протягом трьох останніх років. Якщо перевести її на гроші — це має бути, щонайменше, доляровий Еверест. А тим часом українські діти в Америці все далі відходять від українського життя. І хочеш, чи ні — виникає це запитання: якби частину тієї

(Закінчення на стор. 3)

„Благовість" у Філядельфії

19 квітня ц. р. в церкві св. Архистр. Михаїла, без ширшого розголосу, відбувся концерт церковних творів співочого ансамблю „Благовість" з Києва. Програма концерту складалася з церковних пісень та великодніх співів світлого Воскресіння Христового.

Церковні пісні: „Радуйтеся, праведні", „Чашу спасіння" М. Березовського, „Хваліте ім'я Господнє", розспів Києво-Печерської Лаври, „Богородице Діво" Я. Яцикевича, „Ангел вітав", „Отче наш" М. Вербицького, „Під Твою милість" Д. Бортинянського, „Святий Боже" Г. Давидовського, „У царстві Твоїм" і „Хваліте ім'я Господнє" М. Леонотвича. Із великодніх співів, крім кількох „Христос воскрес" у відмінних варіянтах, слід назвати „Канон Святої Пасхи" А. Веделя, „Кант Розп'яттю Христовому" М. Лисенка.

Програма складалася з дох частин. Диригент ансамблю „Благовість" — Мирослав Гулковський. Солісти: Олександер Мартиненко, Євген Мархловський, Іван Нечипорко й Олександер Бондаренко. В нього широкого діяпазону бас із відчутним контра. Програму ансамбль виконував „а капелла". Диригент рівночасно співав з ансамблем. Ансамбль складається з чотирьох жінок і шістьох чоловіків, включно з диригентом. Ось вони: Тетяна Лобода (вона теж бандуристка), Марія Іваненко (була першою солісткою Державної хорової Капелі ім. Л. Ревуцького), Тетяна Кумановська (співала в провідних ансамблях України), Валентина Шовкун (співала в Київському камерному хорі).

Крім названих уже співаків-солістів, згадаємо ще Анатолія Горбатюка (соліста Українського народного хору ім. Г. Верьовки та соліста Хору духовної музики „Фрески Києва". Згаданий уже Олександер Бондаренко 1989 року створив Хор духовної музики „Фрески Києва", якого він є мистецьким керівником.

Мирослав Гулковський, диригент ансамблю „Благовість", після закінчення консерваторії ім. М. Лисенка у Львові, був співаком і хормайстром Київського камерного хору ім. Б. Лятошинського, згодом співаком і хормайстром Українського хору духовної музики „Фрески Києва".

Всі згадані — абсольвенти вищих музичних студій. Усі вони молоді, вродливі, з дуже доброю сценічною презентабільністю. В першій частині концерту жінки у вечірніх сукнях ясного кольору, чоловіки в чорних одягах. У другій частині ансамбль виступив у народних одягах.

Репертуар дуже докладно підготований. У піснях належна інтерпретація та повне розуміння інтенцій окремих композиторів. У деяких точках наявна рівність звучання кожного звуку щодо тембру та сили. Ансамбль вирівняний у всіх регістрах. Словом, ідеально зіспіваний. У хористів дуже добра дикція та артикуляція. Солісти імпонували своїми виступами, зокрема, Олександер Бондаренко. Після кожної точки були рясні оплески.

Співочий ансамбль „Благовість" — це відділ Українського хору духовної музики „Фрески Києва". „Благовість" — це вибрані співачки та співаки цього хору.

Як на будний день, концерт мав успіх. Слід згадати дуже добру акустику Свят-Михайлівської церкви. Від парафіян церкви св. Архистр. Михаїла вітала „Благовість" квітами й теплим словом Леся Стасюк.

„Благовість" заслуговує на рецензію фахового музичного критика. Вірю, що така рецензія появиться.

„Благовість", відбуваючи турне в ЗСА (варто „вступити" ще й до Канади), повинен кожної неділі дати два концерти — перший після Служби Божої, другий вечором. У будні, звичайно, є менша фреквенція з уваги на щоденну працю, саме тому ансамбль повинен більшу увагу звернути на суботи й неділі. Це раджу на підставі довголітнього досвіду, адмініструючи передові українські театри та *першоякісні імпрези*.

Ансамбль „Благовість" більшістю концертував на теренах східньої України, в західній Україні відвідав Івано-Франківське та декілька місцевостей Івано-Франківської области. В проєкті — виступи в інших містах західньої України.

„Фрески Києва", які є втричі більші особовим складом за „Благовість", відбули успішно гастрольні подорожі в Італії, Німеччині, Голляндії, Англії.

В Ірляндії здобули перше місце серед п'ятдесяти різнонаціональних ансамблів.

Яр. Климовський

Вісті...

(Закінчення зі стор. 2)

Єдиним позитивним елементом в останніх виборах, сказав проф. Кіс, — була масова участь голосуючих, як в первинному так і в повторному голосуванні, як також факт, що новий парлямент репрезентуватиме цілий політичний діяпазон країни, який з'явився внаслідок процесу творення нової держави. Незважаючи на це, — продовжував доповідач, — що комуністи та їх прихильники здобули найбільше число депутатів, новий парлямент повинен бути кращим від попереднього, хочби тому, що був вибраний більш демократичним процесом.

Проф. Кіс передбачає труднощі з прийняттям нової конституції для України. Тому ще довший час в Україні існуватиме період „міжцарів'я", тобто брак ефективних законодавчих, виконавчих і юридичних інституцій.

Останній доповідач, проф. Д. Арель, присвятив головну частину своєї доповіді ідеологічній поляризації між східньо-південною і західньою Україною. У східніх і південних областях України не було вибрано ні одного депутата з демократичного бльоку, а в західній Україні не було вибрано ні одного комуніста. Ця поляризація вислідів у виборах не віщує успіхів у новому парляменті України.

19-го квітня ц. р. Товариство Українських Канадських Професіоналістів і Підприємців в Оттаві, влаштувало цікавий вечір з доповіддю на тему: „Історичний діялог — жидівсько-українські взаємини". Доповідачем на цьому вечорі був Яків Сусленський, голова Товариства жидівсько-українських контактів. Більшість своєї доповіді Я. Сусленський посвятив питанню так званих „праведників", тобто тих, хто, ризикуючи власним життям, рятував жидів під час німецько-фашистської окупації України. Я. Сусленський сказав, що 15 років тому, тобто коли Товариство жидівсько-українських контактів було засновано, лише одна українська родина була визнана як „праведники". Це було спричинене особливими обставинами, а саме, щоб не наражувати людей, які зберегли жидів перед знищенням, на переслідування з боку совєтських властей. Тепер є зареєстровано вже понад 330 „праведників" українців. Доповідач передбачає, що в скорому часі це число сягатиме понад 500 осіб.

Під час дискусії було піднесено справу процесу Івана Дем'янюка. Яків Сусленський сказав, що він особисто виступав проти публічного процесу над Дем'янюком. На доказ цього він показав жидівські газети з Ізраїля, які нападали на нього, називаючи його жидівським зрадником. Я. Сусленський також боровся за те, щоб покійного Митрополита А. Шептицького визнали в Ізраїлі як „праведника" і він має надію, що це евентуально станеться.

На доповіді був присутній амбасадор України в Канаді, Віктор Батюк, і його заступник, радник-посланник Андрій Веселовський.

Чи має майбутнє наша мова...

(Закінчення зі стор. 2)

грошової гори американські українці завбачливо вклали у спеціяльні програми розвою українства серед дітей, то чи не було б це найкращою інвестицією в майбутнє — і для діяспори, і тим самим для України?

Директор нашої Школи Українознавства Ольга Кекіш зауважила раптову зміну у дванадцятиклясникові Стефанові Богдановичеві. Виявляється, на літні вакації він їздив в Україну, і лише після цього в нього прокинулося живе зацікавлення українською мовою, культурою та історією. А хіба неможливі різні дитячі заохочувальні конкурси — літературно-мовні, культурознавчі, історичні, адже є настільки здібні, талановиті діти, що серед них виховаємо не тільки читачів „Свободи", але й її авторів. Ось нещодавно наша газета вмістила чудовий нарис пластуна Назара Гафійовського, який зі своїми товаришами таборував в Україні. Назаре, де ти? Не кидай пера!

Ще раз повторюю заклик Юрія Савицького: „Говорімо про це!" Об'єднуймо зусилля — і тоді час не матиме влади над нашим громадським життям, над нашою внутрішньою самобутністю, над нашою мовою.

ЗВЕРНЕННЯ

ДО УКРАЇНЦІВ ДІЯСПОРИ В СПРАВІ ІГОРЯ СТРАВИНСЬКОГО

Трагічна історія нашого народу розкидала по світі багатьох українців. Немало з них зробило великий внесок у розвиток світової цивілізації, однак їх нерідко несправедливо відлучають від України, її історії та культури.

Одним з таких митців є Ігор Стравинський (1882—1971). Він належить до числа найвизначніших композиторів світу, творчість яких мала величезний вплив на розвиток мистецтва XX століття.

Ігор Стравинський був пов'язаний з Україною. Його матір була українкою, а батько, видатний оперний співак, Федір Стравинський, який після закінчення Ніжинського ліцею (1869 року) кілька років виступав на сцені Київського оперного театру (1873—1876), вважався відомим українофілом.

Одружившися з українкою К. Носенко, Ігор Стравинський 1907 року переїхав до маєтку дружини в Устилузі на Волині, де мешкав до 1914 року. Саме там він написав свої найдосконаліші твори: балети „Петрушка", „Жар-птиця", „Весна священна", оперу „Соловей". В той же час композитор записував і вивчав фолкльор Волині.

Не випадково сьогодні в Устилузі, в садибі Стравинських, знаходиться музей, експозиція якого відтворює матеріяли й документи, пов'язані з життям і діяльністю композитора та його батька-співака.

Щоби повернути творчість Стравинського українській культурі, привернути увагу до цього світової громадськости, від 1-го до 6-го червня ц. р. у Києві, Луцьку та Устилузі відбудеться культурницька акція „Ігор Стравинський та Україна". Акція матиме три частини. Перша — міжнародний музичний фестиваль, що включатиме прем'єру опери „Цар Едип", показ його балету „Весна священна", ряд симфонічних, хорових та камерних концертів. У концертах заплянована участь музикантів із Заходу. Друга частина — міжнародна наукова конференція „Ігор Стравинський та Україна", на яку запрошено фахівців з ЗСА, Росії, Німеччини, Мадярщини, Польщі та інших країн. Третя — передача документів із швайцарських приватних фондів та архівів Національній комісії з питань повернення в Україну культурних цінностей, проведення ряду виставок та відкриття пам'ятника І. Стравинському.

Оскільки економіка України нині переживає кризу і для проведення всього цього бракує фондів, звертаємося з проханням до українських меценатів фінансово підтримати цю шляхетну і так потрібну для України акцію, закликаємо взяти участь у ній на доброчинних засадах провідних музикантів світу, просимо передавати матеріяли, пов'язані із Стравинськими та їхньою добою (архівні матеріяли, документи, твори українського авангардного мистецтва на переломі століть) Національній комісії з питань повернення в Україну культурних цінностей (Україна, Київ, вул. Грушевського, 12/2, тел.: (044) 293 3373) для експонування в музеях України. Митців просимо зголошуватися на зазначений телефон, а жертводавців переказувати фонди на розрахунковий рахунок №27123155 в Міській дирекції УСБ Києва, МФО 322012 (з позначкою „Для акції 'Ігор Стравинський та Україна' "). В ЗСА і Канаді пожертви слати: Selfreliance A/C 6641, 558 Summit Ave., Jersey City, N. J., 07306.

Організаційний комітет акції „Ігор Стравінський та Україна".

ПРЕМ'ЄР-МІНІСТЕР Ізраїля Їцак Рабін заявив, що готовий ліквідувати ізраїльські поселення на окупованих Голянських пагорбах, якщо це приведе де встановлення тривкого миру зі Сирією. Відхід Ізраїля з Голянських пагорбів є головною вимогою Дамаску. „Для мене мир є більшою вартістю для безпеки Ізраїля, ніж доля того чи іншого поселення", — заявив Ї. Рабін, виступаючи перед керівниками ізраїльських кібуців.

Ділимося сумною вісткою, що 24-го грудня 1993 р. нагло померла на атак серця на 69-му році життя в Саскатуні, Канада

СВ. П.

ГАЛИНА ОКСАНА з ЧУБАТИХ ДЕРЕШКО

Залишаються в глибокому смутку:
муж — СТЕПАН
син — ЗОРЯН з дружиною ЛІНДОЮ
брат — ВОЛОДИМИР М. (Оттава, Онтаріо)
та ближча і дальша родина в Канаді, ЗСА й Україні.

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ім. ШЕВЧЕНКА в АМЕРИЦІ ділиться сумною вісткою з членами й українським громадянством, що 18-го квітня 1994 р. відійшов у Божу Вічність, на 89-му році життя,

бл. п. д-р прав

МИКОЛА ШПИТКО

довголітній член Наукового Товариства ім. Шевченка, засновник Фундації при НТШ в імені св. п. [illegible] Ореста Іванюка, активний громадсько-політичний діяч і щедрий жертводавець на потреби української громади і церкви.

Покійного поховано на українському православному цвинтарі св. Андрія, в С. Бавнд Бруку.

Дружині [illegible] складаємо глибоке співчуття.

ВІЧНА ЙОМУ ПАМ'ЯТЬ!
УПРАВА НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ім. ШЕВЧЕНКА

Вийшов збірник про ДЦ УНР

У вересні 1993 року вийшов з друку збірник ,,Державний Центр Української Народної Республіки в екзилі". Статті і матеріяли, як видання Інституту Дослідження Модерної Історії України, Філядельфія — Київ — Вашінгтон, 1993, 495 стор. Збірник зредагували: Любомир Винар — головний редактор. Наталія Пазуняк — заступник головного редактора, Любов Воронович — редактор. Дорадча комісія: Микола Плав'юк, Іван Самійленко, Зенон Городиський. Видавництво ,,Веселка" в Києві. Тираж 50,000 примірників. Тверда обкладинка. Художнє оформлення: М. Пшінка.

Уможливили це видання своїми дотаціями: Фундація ім. Симона Петлюри (ЗСА) і Фундація Родини Фещенко-Чопівських у Вашінгтоні. У складній праці над добором матеріялів та уточненням інформацій допомогли: останній Президент УНС в екзилі Микола Плав'юк, голова УНРади д-р Михайло Воскобійник, голова Уряду УНР проф. Іван Самійленко, секретар УНРади д-р Зенон Городиський та член Президії УНРади інж. Павло Лимаренко, яким редакція збірника висловила щиру подяку за співпрацю.

У збірнику вміщено документи і матеріяли, які інформують про діяльність Державного Центру УНР в екзилі впродовж понад 70 років.

Читач довідається, яку велику ролю відіграв ДЦ УНР в екзилі для наближення світлого дня здобуття української державної незалежности.

Збірник видано в річницю передачі леґітимних уповноважень ДЦ УНР в екзилі Президентові і Урядові української держави.

Збірник присвячений пам'яті борців за волю України і будівничим Української незалежної держави. Текст збірника попереджає слово до читача Миколи Плав'юка, Президента УНР в екзилі.

Вступне слово до матеріялів збірника дав д-р Любомир Винар, головний редактор і співредактор збірника. Текст збірника поділений на вісім частин.

Ціна книжки 28 дол.

Замовлення на книжку слід висилати на адресу: Research Institute of Modern Ukrainian History, 1926 Arthur St., Philadelphia, Pa 19152. Чеки слід виставляти на: Mr. Konstantin Lucenko.

У Піттсбурґу...

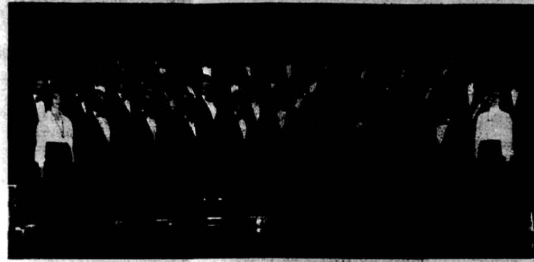
(Закінчення зі стор. 1)

американським хором, запрошеним до участи. Керівник ,,Прометея" — дириґент і скрипаль, професор Мангеттенської школи музики Адріян Бриттан. Акомпаньюватимуть Ірина Пелех-Зварич та Леся Рудий.

Ансамбль українського танцю ,,Полтава" був створений в 1964 році Любою Глутковською, яка керує ним і до сьогодні. Мета ,,Полтави" — збереження української спадщини та культури. В ансамблі, який тепер складається з 24-ох танцюристів, за 30 років існування виступали понад 300 учасників. Концертові турне ,,Полтави" відбулися по ЗСА та Канаді.

Український танцювальний ансамбль ,,Каштан" (мистецький керівник Джеймс Бассо, екзекутивний директор Маркіян Комічак, директор танцювальної школи Давид Возняк) був створений в 1979 році як додаток до школи українського танцю ,,Каштан" в Клівленді, Огайо. За 15 років багато виступав по Америці, між іншим, перед президентом ЗСА та губернатором стейту Огайо. В 1990 році одержав головну нагороду на Міжнародному фестивалі ,,Громада" у Львові, Україна.

Вступ на концерт — 10 дол. (якщо квитки куплені заздалегідь), або 12 дол. (якщо купувати при вході). У справі замовлення квитків слід телефонувати на число (412) 331-6724.

Чоловічий хор ,,Прометей".

Жіноча група танцювального ансамблю ,,Каштан".

Сумна річниця

Львів (М.В.). 29-го квітня 1992 року — жалобна дата для гуманітарної науки і музейництва України.

В цей день на Львівську Картинну Галерію було вчинено безпрецедентний за своєю жорстокістю бандитський напад, наслідком якого пролялась людська кров. Злочинці викрали три картини з ґалерії, а від їх рук загинули два важливі співробітники цієї галерії — завідуючий відділом закордонного мистецтва Дмитро Шелест і заступник директора Ярослав Вовчак.

Обидві жертви були людьми в молодому віці, повними сил і надій, а ідучи з життя залишили осиротілих дітей.

Це убивство у Львові має додатковий драматичний аспект. Передчасна смерть Д. Шелеста означає непоправну втрату для науки, оскільки покійний був істориком мистецтва з европейським іменем, одним із найкращих знавців клясичного західньоевропейського рисунку в Україні. Він був ініціятором широких міжнародних контактів у серії досліджень художньої культури і з того приводу перебував на студійних відвідинах в столиці ЗСА, Вашінґтоні, як перший стипендіянт Фундації Джорджа Сороса в галузі історії мистецтва від України. Його метою було утвердити репутацію України, як власника мистецьких вартостей, якими пишалися б кращі галерії Европи, як партнера, який має поважні підстави і можливості вступати в культурний діялог.

Науковці України, Національної галерії у Вашінґтоні, мистецтвознавці університетів в Ню Йорку, ЗСА, мистці Австрії, Італії, Угорщини, Німеччини, Росії вшановують в день 29-го квітня світлу пам'ять незабутнього Д. Шелеста разом із його дружиною, матір'ю, синами і цілою родиною.

Нова книжка

Як знаємо, кожна еміґрація чи діяспора за певний час більше або менше асимілюється. Одначе, щоби той процес сповільнювати, молоде покоління повинно мати можливість вивчати рідні традиції, культуру, але також мову. Сьогодні, після довгих років поневолення, Україна стала самостійною державою і ми тут, а вони там старасмося будувати спільний поміст у всіх ділянках життя.

Головною інстанцією шкіл українознавства в ЗСА є вже понад 40 років існуюча Шкільна Рада в Ню Йорку, яка, на чолі з д-ром Євгеном Федоренком, координує навчання та видає підручники. Одначе багато з тих підручників уже перестарілі, особливо через брак відповідних фондів на нові, а також мало таких осіб (професійних і з досвідом), в яких час і охота їх писати.

Тому Ю. Любінецький, маючи понад 25-річний досвід навчання в школах українознавства та в американському шкільництві, розуміючи потребу видання такого підручника, написаного сучасною українською мовою, зрозумілою для наших дітей, уже видав на власний кошт книжку ,,Українська література" для 8—12 кляс. Цей підручник має дуже чіткий друк з поясненнями незрозумілих слів майже на кожній сторінці, з фотографіями, бібліографією та списком імен, а матеріял історії української літератури допроваджений до найновіших часів. Крім цього є поміщені деякі важливіші порівняння нашої зі світовою літературою. Книжка має 180 сторін, ціна 12.50 дол. Уже були про книжку оголошення в ,,Свободі" (7-го і 14-го квітня).

Усім українцям раджу придбати книжку для своїх дітей. Запевняю, що з домашім завданням будуть справлятися самі.

Зиновій Томків

В РИМСЬКОМУ СУДІ почався процес у справі ,,банди СІСДЕ" — служби інформації і демократичної безпеки. На лаві підсудних — колишні керівники цієї таємної організації, причетні до розкрадання державних коштів. Слідство виявило, що верхівка СІСДЕ переклала у свою кишеню майже 40 міл. дол. Свідками на процесі виступлять понад 100 осіб, в тому числі багато колишніх міністрів. Адміністративний директор СІСДЕ Маврісіо Броколетті вимагає, щоб на суд було викликано також президента Італії Оскара Люїджі Скальфаро, який, очолюючи міністерство внутрішніх справ, не тільки знав про існування ,,чорних фондів" СІСДЕ, але й сам нібито діставав звідти гроші на власні потреби.

ДВІ ПАРТІЇ польських інтеліґентів, споріднені за програмами, оскільки обидві вийшли з надр леґендарної ,,Солідарности" — Демократичний союз і Ліберально-демократичний конґрес — об'єдналися в нову партію — Унію свободи. Її очолив Тадеуш Мазовецький.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

МИХАЙЛО ЮРЕЧКО член УНС Відділу 293-го в Брукліні, Н.Й. помер 2-го серпня 1993 року на 68-му році життя. Нар. 1926 року у Вишатицях, Польща. Членом УНС став 1961 року. Залишив у смутку Богдана, Ірену, Домініку, Михайла, Джені і Броніславу Юречків. Похорон відбувся 7-го серпня 1993 року на цвинтарі св. Андрія в Савт Бавнд Бруку, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Роман Форостина, секр.

МИХАЙЛО ФІЛЬ член УНС Відд. 67-го Т-ва ,,Запорозька Січ" в Ансонії, Конн. помер 20-го жовтня 1993 року на 95-му році життя. Нар. 25-го листопада 1897 року в Трой, Н.Й. Членом УНС став в січні 1916 року. Похорон відбувся на українському цвинтарі Петра і Павла в Дербі, Конн.

Вічна Йому Пам'ять!

АНТОНЕТТА ШАЙБ член УНС Відд. 236-го Т-ва ,,Вільні Козаки" в Сайр, Па. померла 14-го листопада 1993 року на 87-му році життя. Нар. 28-го липня 1906 року у Відні, Австрія. Членом УНС стала 1924 року. Залишила у смутку Филипа, Джорджа, Евгена і Волтера Баббі та сестер Неллі і Маріон Муцік і брата Антона Муцік. Похорон відбувся 17-го листопада 1993 року на укр. кат. цвинтарі в Атенах, Н.Я.

Вічна Їй Пам'ять!

Сузен Сек, секр.

ДЖАН СОЛЬДРЕССЕН член УНС Відд. 161-го Т-ва ім. св. Василія в Ембридж, Па. помер 23-го жовтня 1993 року на 82-му році життя. Нар. 16-го червня 1911 року в Ембридж, Па. Залишив у смутку дочку Арлін С. Освалт і внучку Сар. Б. Освалт. Похорон відбувся 27-го жовтня 1993 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Ембридж, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

АННА САЛЯК член УНС Відд. 113-го Т-ва ім. св. Миколая в Деррі, Па. померла 26-го жовтня 1993 року на 70-му році життя. Нар. 18-го грудня 1922 року. Членом УНС стала 1940 року. Залишила у смутку мужа Джана, дочок Джорджіанну і Джоанну та Сузен з мужем Джаном Пердік; 4 внуків. Похорон відбувся 29-го жовтня 1993 року на цвинтарі св. Івана Хрестителя в Нортгемптоні, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Франко Коземчак, секр.

ІВАН КНІГНИЦЬКИЙ член УНС і секретар 430-го Відділу, Т-ва ,,Любов" у Філядельфії, Па. Помер 10-го листопада 1993 року на 69-му році життя. Нар. 1923 року в Обертині, Україна. Членом УНС став 1985 року. Залишив у смутку дружину Параскевію, сина Романа з дружиною і дітьми, дочку Дарію з родиною, брата Володимира з родиною. Похорон відбувся 13-го листопада 1993 року на цвинтарі Ловнв'ю у Філядельфії, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

Микола Пришляк, секр.

ВІРА ТУРЯНСЬКА КОНСОЛ член УНС Відд. 257-го Т-ва ім. Івана Годяка в Лос Анджелес, Каліф. померла 19-го вересня 1993 року на 56-му році життя. Нар. 7-го січня 1937 року в Потставн, Па. Членом УНС стала 1955 року. Залишила у смутку мужа Михайла, дочку Христину, сина Ґері, маму Анну, сестру Ірену Вестон і брата Василя. Похорон відбувся 23-го вересня 1993 року на цвинтарі Oak Hill Memorial Pk. in San Jose, CA.

Вічна Їй Пам'ять!

Секретар

КАТЕРИНА ПАСТЕРНАК член УНС Відд. 137-го Т-ва ім. Богдана Хмельницького в Вест Істон, Па. померла 24-го листопада 1993 року на 78-му році життя. Нар. 1-го грудня 1914 року в Аллентавн, Па. Членом УНС стала 1933 року. Залишила у смутку мужа Володимира, сина Роберта, брата Стефана Даше, сестер, Анну Кіфер, Мері Шестак, Мілдред Ріттер і Ольгу Кробот. Похорон відбувся 27-го листопада 1993 року на Hellertown Union Cemetery, **Геллертавн, Па.**

Вічна Їй Пам'ять!

Стефан Колодруб, секр.

ЙОСИФ БОЙКО член УНС Відд. 213-го в Байон, Н.Дж. помер 10-го листопада, 1993 року на 76-му році життя. Нар. 8-го червня 1917 року в Байон, Н.Дж. Членом УНС став 1940 року. Залишив у смутку дружину Джон, дочку Сандру Полікастро, сина Роберта Бойко і дочку Джоет Джаґо. Похорон відбувся 1-го листопада 1993 року на цвинтарі Вудбридж Меморіал Гарденс у Вудбридж, Н.Дж.

Вічна Йому Пам'ять!

Волтер Козак, секр.

ЕСТЕЛЛА СЕКЕРС член УНС Відд. 112-го Т-ва ім. св. Марії в Пармі, Огайо померла 11-го жовтня 1993 року на 70-му році життя. Нар. 15-го червня 1923 року в Лексдейл, Па. Членом УНС стала 1970 року. Залишила у смутку мужа Енді. Похорон відбувся 14-го жовтня 1993 року на цвинтарі Святого Хреста в Брук Парк, Огайо.

Вічна Їй Пам'ять!

Марія Каплан, секр.

СТЕФАН ГРИГОРЧУК член УНС Відд. 94-го Т-ва ім. Маркіяна Шашкевича в Гемтремку, Миш. помер 21-го вересня 1993 року на 84-му році життя. Членом УНС став 1948 року. Залишив у смутку дружину Марію, сина д-ра Лева з родиною і дочок: Любу, Оксану і Стефу з родинами. Похорон відбувся на цвинтарі Воскресіння в Мт. Клеменс.

Вічна Йому Пам'ять!

Гелен Татарська, секр.

АННА ХОМІЦЬКА член УНС Відд. 361-го Т-ва ,,Дністер" в Ню Йорку, Н. Й. померла 16-го листопада 1992 року на 76-му році життя. Нар. 12-го червня 1916 року в Брукліні, Н.Й. Членом УНС стала 1951 року. Залишила у смутку сина Евгена, дочку Стеллу, внука Джіні, невістку Анну Марію. Похорон відбувся 19-го листопада 1992 року на укр. кат. цвинтарі Св. Духа в Гемптонбурґу, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Ольга Літепло, секр.